

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Finance en Control

Onderwerp:

Voortgangsrapportage onderzoeken en audits per 1 juli 2024

Notagegevens

Bestuursorgaan	: B-en-W 22-10-2024
Notanummer	: 2024-771
Datum	: 22-10-2024
Programma	: 12 - Algemene dekkingsmiddelen
Portefeuillehouder	: Wethouder Elferink,
Bijlage(n)	: Samenvatting voortgangsrapportage onderzoeken en audits per 1 juli 2024.pdf

Parafering

09-10-2024: Gemeentesecretaris/algemeen directeur10-10-2024: Wethouder

Agendering

Definitieve akkoord

22-10-2024

B & W d.d.: 22-10-2024

Besluit

1. De 'Samenvatting voortgangsrapportage onderzoeken en audits per 1 juli 2024' vast te stellen
2. De raadsmededeling vast te stellen
3. De samenvatting voortgangsrapportage en de raadsmededeling aan te bieden aan de auditcommissie
4. De samenvatting voortgangsrapportage en de raadsmededeling na behandeling in de auditcommissie aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

Conform de Financiële verordening gemeente Deventer en de Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Deventer worden de resultaten van de uitgevoerde audits en onderzoeken ter kennis van de raad gebracht. De samenvattende rapportage geeft de stand van zaken weer over uitgevoerde en onderhanden zijnde onderzoeken en audits per 1 juli 2024.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Het beoogde resultaat van de onderzoeken en audits is het realiseren van inzicht in termen van risico's, doelmatigheid, doeltreffendheid, rechtmatigheid en getrouwheid. Het omzetten van deze inzichten in maatregelen die leiden tot een verbeterde, effectievere en efficiëntere bedrijfsvoering.

Kader

- * Artikel 212 en 213a GW
- * Financiële verordening (art. 212 GW)
- * Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (art. 213a GW)
- * Intern auditcharter

Betrokken partijen en participatie

De audits en onderzoeken beslaan de gehele gemeente, zoals vastgelegd in het auditplan. De wettelijke voorgeschreven en uitgevoerde onderzoeken en audits dienen onder andere om de controle op de rechtmatigheid, getrouwheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur te versterken.

Toelichting op participatiebeleid

Argumenten voor en tegen

Voor:

Afleggen van verantwoording door het college

Inzicht in de bedrijfsvoering in termen van doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid

Tegen:

Geen

Financiële consequenties en dekking

Niet van toepassing

Openbaarmaking en communicatie

Aanpak en uitvoering

Bij het opstellen van het jaarlijkse auditplan wordt rekening gehouden met de bevindingen van de uitgevoerde onderzoeken en audits. Tevens wordt op een planmatige en systeemgerichte wijze getoetst op de uitvoering van de verbetervoorstellen en verbeteracties. Deze samenvatting zal ter kennisname worden aangeboden aan de auditcommissie en accountant en na behandeling in de auditcommissie worden aangeboden aan de raad.

RAADSMEDEDELING

Onderwerp	Voortgangsrapportage onderzoeken en audits per 1 juli 2024		
Nummer	2024-771	Portefeuillehouder	Wethouder Elferink,
Team	DEV-FC	Datum	22-10-2024

Inleiding

Conform de Financiële verordening gemeente Deventer en de Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Deventer worden de resultaten van de uitgevoerde audits en onderzoeken ter kennis van de raad gebracht. De memo geeft een samenvatting weer van de stand van zaken over uitgevoerde en onderhanden zijnde onderzoeken en audits per 1 juli 2024.

Kader

- * Artikel 212 en 213a GW
- * Financiële verordening (art. 212 GW)
- * Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (art. 213a GW)
- * Intern auditcharter

Kern van de boodschap

De samenvatting toont de voortgang van onderzoeken en audits per 1 juli 2024. De auditwerkzaamheden zijn uitgevoerd binnen de kaders van het auditcharter en conform het Auditplan 2024.

Nadere toelichting

Deze samenvatting is een momentopname met de stand van zaken per 1 juli 2024. De weergegeven onderzoeken en audits worden conform de opgenomen planning afgerond. Een enkel onderzoek is voorzien van een bijgestelde einddatum.

Voortgangsrapportage

Onderzoeken en audits

Stand per 1 juli 2024

Samenvatting

M. Hobbij
Concerncontroller
Juli 2024

www.deventer.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding en samenvattend beeld	3
2	Onderzoeken	3
	Planning auditplan 2024	3
3	Fiscale audits	11
	Planning fiscale audit 2024	11
4	Verbijzonderde Interne Controle (VIC)	12

1 Inleiding en samenvattend beeld

De gemeente dient op het gebied van doeltreffendheid, doelmatigheid, rechtmatigheid en getrouwheid controles uit te voeren conform het gestelde in de Gemeentewet en de Wet dualisering gemeentebestuur. Op basis van deze genoemde wetten heeft de gemeenteraad financiële- en controleverordeningen opgesteld (artikel 212, 213 en 213a Gemeentewet).

Naast de hierboven weergegeven wettelijke verplichtingen worden er in opdracht van de directie en op verzoek van het lijnmanagement ook overige onderzoeken t.b.v. de bedrijfsvoering uitgevoerd. Daarnaast kan de concerncontroller ook zelf onderzoeken initiëren.

Deze beknopte rapportage omvat de voortgang van de uitgevoerde, onderhanden zijnde en nog uit te voeren onderzoeken en audits. Deze rapportage is een vervolg op de eerder uitgebrachte voortgangsrapportage en toont het beeld over 2024. Basis hiervoor is het Auditplan 2024.

Met betrekking tot het boekjaar 2024 voert Bakertilly Business Advisory, in opdracht van de gemeente Deventer, de VIC (Verbijzonderde Interne Controle¹) uit voor de relevante processen; dit in aanvulling op de jaarrekeningcontrole door Bakertilly Accountants.

Stand van zaken per 1 juli 2024

De geplande onderzoeken en audits zijn of worden uitgevoerd conform het jaarlijkse auditplan. In deze rapportage zijn die onderzoeken en audits opgenomen die vermeld zijn in het auditplan 2024. De auditwerkzaamheden zijn uitgevoerd binnen de kaders van het auditcharter.

Afgerond in 2024

- Follow-up Kwetsbare functies 2023/2024.
- Follow-up Frauderisicoanalyse 2023/2024

In uitvoering zijn de projecten:

- 213A onderzoek Afvalinzameling en tegengaan van zwerfafval
- Evenementenbeleid

Nog uit te voeren later in het jaar:

- Onderwijshuisvesting
- Follow-up Kwetsbare functies 2024/2025.
- Follow-up Frauderisicoanalyse 2024/2025

De volgende fiscale audits zijn uitgevoerd/afgerond:

- BTW/BCF - Thema vastgoed
- Energiebelasting - Thema belastingpositie en opwekking

Nog uit te voeren later in het jaar:

- Loonheffingen – Thema aangifte loonheffingen uitkeringsgerechtigden
- BTW/BCF – Thema BTW en vastgoed
- BTW/BCF – Thema BTW en gemeentebrede activiteiten
- Loonheffingen - Thema Werken met zelfstandigen

Het boekjaar 2024 is het tweede jaar van de rechtmatigheidsverantwoording (RV). Ons VIC-programma is hier een belangrijke onderlegger van. De VIC periode 1 van 2024 betrekking hebbend op de maanden jan t/m april/mei 2024 is inmiddels opgestart.

In deze rapportage treft u de bevindingen aan over de periode januari 2023 t/m december 2023. In 3 perioden zijn de verbijzonderde controles worden uitgevoerd: in het derde kwartaal 2023 over de periode januari 2023 t/m mei 2023, in het vierde kwartaal over de periode juni 2023 t/m oktober 2023 en in januari/februari 2024 de afsluitende werkzaamheden inclusief de maanden november en december 2023. De definitieve eindrapportage 2023 is op 14 mei 2024 ontvangen.

¹ Gericht op de getrouwe en rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties (de opzet, het bestaan en de werking van relevante beheersmaatregelen binnen de financiële processen).

2 Onderzoeken

Planning auditplan 2024

In het auditplan 2024 is de volgende planning voor onderzoeken opgenomen.

Onderwerp	Auditplan 2024	Bijgesteld	Einddatum	Status
Follow-up Kwetsbare functies 2023/2024	4 ^e kwartaal 2024/1 ^e kwartaal 2024	-	1 ^e kwartaal 2024	AFGEROND
Follow-up Frauderisicoanalyse 2024/2025	4 ^e kwartaal 2023/1 ^e kwartaal 2024	-	1 ^e kwartaal 2024	AFGEROND
ENSIA audit 2024	3 ^e kwartaal 2024 – 2 ^e kwartaal 2025	--	2 ^e kwartaal 2025	NOG UIT TE VOEREN
213A onderzoek Afvalinzameling en tegengaan van Zwerfafval	1e en 2e kwartaal 2024	-	2e kwartaal 2024	ONDERHANDEN
Evenementenbeleid	2e en 3e kwartaal 2024	-	n.v.t.	NIET IN 2024
Onderwijshuisvesting	3e en 4e kwartaal 2024	-	n.v.t.	NIET IN 2024
Follow-up Kwetsbare functies 2024/2025	4 ^e kwartaal 2024/1 ^e kwartaal 2025	-	1 ^e kwartaal 2025	NOG UIT TE VOEREN
Follow-up Frauderisicoanalyse 2024/2025	4 ^e kwartaal 2024/1 ^e kwartaal 2025	-	1 ^e kwartaal 2025	NOG UIT TE VOEREN
MJOP-MIND	Nieuw toegevoegd		4e kwartaal 2024	NOG UIT TE VOEREN
Vergunningen	Nieuw toegevoegd		4e kwartaal 2024	NOG UIT TE VOEREN
Accountantsverslag 2023/Management Letter 2023 Bakertilly Accountants	4 ^e kwartaal 2023		4e kwartaal 2023	AFGEROND
Follow-up IT audit	4 ^e kwartaal 2023	1e kwartaal 2024	1e kwartaal 2024	AFGEROND

Follow-up Kwetsbare functies 2023/2024

Dit onderzoek is gelijktijdig uitgevoerd met het onderzoek Fraude Risico Analyse 2023/2024. De gemeente is verplicht een onderzoek uit te voeren naar de Kwetsbare Functies en een Frauderisico-analyse uit te voeren. Dit zal een vervolg zijn op eerdere onderzoeken naar dit thema. De laatste is uitgevoerd in het 4^e kwartaal 2022 en het 1^e kwartaal van 2023. Aanbevelingen voor dit onderzoek zijn:

Voer of zet de gesprekken jaarlijks voort tussen de directie en de teammanagers (ieder afzonderlijk) over kwetsbare functies en frauderisico's;

Bespreek vervolgens met de teammanagers op welke wijze de uitkomsten van de frauderisicoanalyse en het onderzoek kwetsbare functies (zoals opgenomen in deze eindrapportage en bijlagen) binnen de teamontwikkelplannen wordt geborgd en met welke reikwijdte en diepgang;

Blijf aandacht hebben voor bewustwording van medewerkers en inhuur op het gebied van frauderisico's, integriteitsschending en ondermijning en besteedt hierbij aandacht aan de borging van controles voor frauderisico's en kwetsbare functies;

Blijf zorgen voor het ondersteunen van de teammanagers vanuit de 2^e lijns adviseurs (de helpende control te weten de HRM adviseurs, inkoopadviseurs, financieel adviseurs, juridisch adviseurs) met betrekking tot de aanpak, actualisatie en te ondernemen acties op het gebied van kwetsbare functies en frauderisico's; Houd het overzicht van alle risicovolle processen en kwetsbare functies actueel.

Zorg voor extra waarborgen daar waar beheersmaatregelen nog onvoldoende zijn en leg deze vast in werkprocessen;

Zorg voor een Deventer frauderesponsplan met een stappenplan om adequaat te kunnen reageren op (een vermoeden van) fraude;

Monitor de strategische personeelsplanning die gedegen is ingezet met als doel de kwetsbaarheid qua continuïteit af te nemen door voldoende capaciteit te realiseren en kennis en ervaring 'in huis' te houden.

Evalueer frequent het beleid op zowel het gebied van de (bestuurlijke) aanpak van integriteitsschending en ondermijning als het blijven versterken van de weerbaarheid van de organisatie. Blijf hierbij uitgaan van een integrale benadering met een gedeelde verantwoordelijkheid voor alle teams waarbij eenieder vanuit zijn eigen beleidsterrein, taken en bevoegdheden een bijdrage levert.

Stel een overkoepelend beleidsnota Misbruik en oneigenlijk gebruik op. Deze bevat naast de filosofie, algemene uitgangspunten en risicoanalyse ook maatregelen ter voorkoming en afdoening. (UITGEVOERD);

Stel een compact uitvoeringsplan op om bovenstaande aanbevelingen uit te voeren: aanbeveling 1-3 door de directie, aanbeveling 4 door de concerncontroller, aanbeveling 5 en 6 coproductie concerncontroller en strategisch HR-adviseur, aanbeveling 7 en 8 door strategisch HR-adviseur en aanbeveling 9 door concerncontroller.

Follow-up Frauderisicoanalyse 2023/2024

Dit onderzoek wordt gelijktijdig uitgevoerd met het onderzoek Kwetsbare Functies. Ook de accountant vindt het monitoren van de ontwikkeling van de geïdentificeerde frauderisico's en het jaarlijks uitvoeren van een frauderisico-analyse randvoorwaardelijk. Daarnaast geldt dat de accountants vanaf controlejaar 2022 verplicht zijn in hun controleverklaring te rapporteren over hun werkzaamheden op het gebied van fraude en continuïteit. Aanbevelingen: zie ook onderzoek follow-up kwetsbare functies 2023/2024.

ENSIA-audit

De ENSIA 2023 is weer succesvol afgerond. Er waren geen bijzonderheden te melden, behalve dat er aandacht is voor de processen van de Basisregistratie Ondergrond (BRO). ENSIA 2024 gaat op 1 juli van start met het beschikbaar stellen van de vragen in de ENSIA tool. De voorbereidingen zijn al begonnen. Nieuw is dat binnen de DigiD audit ook op werking zal worden gecontroleerd over een periode van zes maanden. Ook is er een nieuwe DigiD aansluiting bij gekomen. Dit is het iParticipatieportaal onderdeel van het Sociaal domein. Inmiddels is de verplichte audit hiervan succesvol afgerond.

213A Onderzoek Afvalinzameling en zwerfafval

Het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval is een wettelijke verplichting voor gemeenten. Het Rijk heeft de ambitie om in 2050 volledig circulair te zijn, met een economie met zo min mogelijk afval en zonder nodeloze verspilling van grondstoffen. Een hoogwaardige verwerking van materialen en grondstoffen is een van de vier sporen in het *Nationaal Programma Circulaire Economie 2023 – 2030*. Recyclen voorkomt het storten of verbranden van afval. Daarnaast ontstaat er een groter aanbod van duurzame grondstoffen.² In het *Grondstoffenplan* van de gemeente, dat in samenwerking met Circulus Berkel is opgezet, wordt ingezet op de optimalisering van de inzameling door extra in te zetten op het verder verminderen van de hoeveelheid restafval en betere scheiding. De noodzaak

hiertoe is om veel zorgvuldiger om te gaan met grondstoffen. In het toezicht op het juist aanbieden van afval bestaan vrijheidsgraden. Voor het voorkomen van zwerfafval is voor de jaren 2023 t/m 2026 ieder jaar € 50.000 extra beschikbaar.³ Zwerfafval scoort hoog in ergernissen over de eigen buurt. Daarnaast heeft zwerfafval op land en in water negatieve effecten op de natuur, dier en mens. Het duurt vaak lang voordat zwerfafval is afgebroken, zelfs natuurlijk afval zoals een bananenschil blijft lang bestaan. Sommige stoffen, zoals glas en plastic, breken zelfs helemaal niet af (plastic verbreekt wel in heel kleine stukjes, maar vergaat niet).⁴ Onderzoek kan zich richten op de samenwerking met Circulus Berkel, de optimalisering van afvalinzameling en/of het voorkomen van zwerfafval

Stand van zaken 10 juni 2024: het onderzoek is inhoudelijk afgerond en ligt nu voor hoor- en wederhoor bij de geïnterviewden. Hierna wordt het onderzoek naar directie en B&W gestuurd.

Onderzoek evenementenbeleid

In de gemeente Deventer zijn er ieder jaar meerdere evenementen en deze evenementen moeten voldoen aan allerlei voorwaarden. Die staan in het Evenementenbeleid. Dit onderzoek beoogt inzicht te bieden in de ambities, organisatie, het proces en de uitvoering van de dienstverlening rond evenementen. Vragen die aan de orde kunnen komen zijn onder andere:

1. Welke doelen en uitgangspunten heeft de gemeente voor de dienstverlening rond evenementenvergunningen opgesteld?
2. Welke inhoudelijke, financiële of procedurele kaders worden er gesteld?
3. Hoe is het vergunningverleningsproces georganiseerd en hoe verloopt het proces van verwerking van vergunningaanvragen in de praktijk?
4. Hoe zijn risicoanalyses in de procedures opgenomen en hoe verloopt dit in de praktijk?
5. Welke kwaliteitsnorm(en) heeft de gemeente voor de dienstverlening rond evenementenvergunningen gesteld? Voldoet de gemeente Deventer hieraan?

Stand van zaken 10 juni 2024: Het nieuwe evenementenbeleid zal in 2024 worden vastgesteld. Een onderzoek naar dit beleid in 2024 komt nu te vroeg en is minder zinvol. Dit onderzoek zal daarom later worden uitgevoerd.

Onderzoek Onderwijshuisvesting

Als gemeente zijn we verplicht om te zorgen voor goede onderwijshuisvesting en daarmee bij te dragen aan goed en toegankelijk onderwijs. Voldoet alle

onderwijshuisvesting aan de tegenwoordige eisen van temperatuur, luchtverversing en ruimte. Zijn er voldoende middelen voor de korte en lange termijn om aan de wettelijk eisen van onderwijshuisvesting te voldoen. Wat is nodig in bepaalde wijken aan onderwijshuisvesting en kunnen we hieraan voldoen?

Op basis van welke criteria wordt er getoetst waar onderwijshuisvesting moet komen en voldoen deze criteria nog? Hoe flexibel is de onderwijshuisvesting? Kortom, wordt er duurzaam huisvestingsbeleid gevoerd?

Stand van zaken 10 juni 2024: Recent is een nieuw Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor Onderwijshuisvesting opgesteld. Dit onderzoek worden doorgeschoven op een later moment en dan kan het nieuwe beleid ook worden getoetst.

Follow-up Kwetsbare functies 2024/2025

Dit onderzoek wordt gelijktijdig uitgevoerd met het onderzoek Fraude Risico Analyse. De gemeente is verplicht een onderzoek uit te voeren naar de Kwetsbare Functies en een Frauderisico-analyse uit te voeren. Dit zal een vervolg zijn op eerdere onderzoeken naar dit thema. De laatste is uitgevoerd in het 4^e kwartaal 2023 en het 1^e kwartaal van 2024. Gekeken zal worden op de aanbevelingen zijn opgevolgd en of er ook nieuwe ontwikkelingen zijn die van het belang zijn voor het onderzoek.

Follow-up Frauderisico Analyse 2024/2025

Dit onderzoek wordt gelijktijdig uitgevoerd met het onderzoek Kwetsbare Functies. Ook de accountant vindt het monitoren van de ontwikkeling van de geïdentificeerde frauderisico's en het jaarlijks uitvoeren van een frauderisico-analyse randvoorwaardelijk. Daarnaast geldt dat de accountants vanaf controlejaar 2022 verplicht zijn in hun controleverklaring te rapporteren over hun werkzaamheden op het gebied van fraude en continuïteit. Zie ook onderzoek follow-up kwetsbare functies 2024/2025.

MJOP-MIND (Nieuw)

Dit onderzoek wordt in opdracht van de directie uitgevoerd. Het doel van het onderzoek is om inzichtelijk te maken hoe het proces rondom MJOP-MIND projecten is ingericht en wat de gevolgen zijn van de toegenomen complexiteit op de uitvoering. Onderzoeksvragen zijn o.a.

1. Welke middelen waren in de periode 2019-2024 beschikbaar voor de uitvoering van het MJOP-MIND en in hoeverre zijn deze middelen besteed?
2. Hoe komt het MJOP MIND tot stand? Welke afwegingen zijn daarbij leidend en wie zijn er bij betrokken?
3. Welke stappen doorloopt het MJOP-MIND project? Hoe gaat de organisatie om met de toegenomen complexiteit van projecten? En op welke wijze worden projectrisico's ingeschat?

Vergunningen (Nieuw)

Dit onderzoek wordt in opdracht van de directie uitgevoerd. Het definitieve plan van aanpak zal binnenkort worden uitgewerkt.

IT Audit rapportage

In Q3/Q4 2023 heeft Bakertilly haar IT audit uitgevoerd. Hierbij zijn de reeds bekende applicaties (iFinancien (SAP), Allegro, SSD en MO-platform) beoordeeld door Bakertilly. Ook heeft zij kennisgenomen van de vervanging van de SSD voor Civision Samenleving. De migratie van Civision Samenleveringszaken is

uitgevoerd op 22 januari 2024. Daarmee zal de scope van de IT audit van 2024 de volgende zijn: Allegro, iFinancien, MO-platform en Civision Samenleveringszaken. De IT audit 2023 heeft geresulteerd in een besproken van de Management Letter, waarbij de IT audit een onderdeel was. Hierbij zijn de teammanager DOWR-I en groepsmanager FB-Business Control aangehaakt bij de behandeling van de IT audit. De bevindingen uit de IT audit worden, conform voorgaande jaren, opgepakt/behandeld. Waarbij een aantal zaken vanuit DOWR-I opgepakt kunnen worden en een aantal zaken de procesverantwoordelijkheid betreft.

Managementletter 2023/ Accountantsverslag 2023

Bakertilly heeft de interim controle 2023 ook afgerond (inclusief de IT-audit) in september/oktober 2023. De concept management letter hebben we in november 2023 ontvangen; definitieve management letter 2023 is in december 2023 opgeleverd. Het Accountantsverslag met betrekking tot de jaarrekening 2023 is in definitieve vorm verstrekt aan de gemeente op 3 juni 2024.

3 Fiscale audits

Planning fiscale audit 2024

Fiscale audits 2023

Onderwerp	Auditplan 2023	Bijgesteld	Einddatum	Status
BTW/BCF				
Thema vastgoed - verhuur	3 ^e kwartaal 2023	1 ^e kwartaal 2024	2 ^e kwartaal 2024	AFGEROND
Energiebelasting				
Thema Belastingpositie en opwekking	4 ^e kwartaal 2023	-	2 ^e kwartaal 2024	AFGEROND

In het auditplan 2024 is de volgende planning voor fiscale audits opgenomen.

Onderwerp	Auditplan 2024	Bijgesteld	Einddatum	Status
BTW/BCF				
Thema BTW en vastgoed – aan- en verkoop	2 ^e kwartaal 2024	3 ^e kwartaal 2024	-	ONDERHANDEN
Thema BTW en gemeentebrede activiteiten	3 ^e kwartaal 2024	-	-	NOG UIT TE VOEREN
Loonheffingen				
Thema Aangifte loonheffingen uitkeringsgerechtigden	1 ^e kwartaal 2024	2 ^e kwartaal 2024	-	ONDERHANDEN
Thema Werken met zelfstandigen	4 ^e kwartaal 2024	-	-	NOG UIT TE VOEREN

BTW/BCF Thema Vastgoed - verhuur

De gemeente Deventer is eigenaar, verhuurder, huurder en gebruiker van een zeer divers vastgoed. De kern van dit vastgoed wordt gebruikt voor maatschappelijke functies als sport, welzijn, buurtvoorzieningen, brandweerkazernes, cultuur en onderwijs verspreid over de gemeente. Het vastgoed wordt ingezet om de bewoners te voorzien in goede maatschappelijke voorzieningen.

De verschillende vastgoedobjecten in combinatie met de verschillende vormen van verhuur en bijkomende voorzieningen zoals onderhoud, energielevering, schoonmaak, beveiliging, zonnepanelen, etc. maakt de registratie, inning, financiële- en fiscale verantwoording van al die voorzieningen complex.

In het kader van self-assessment op het gebied van fiscaal control is met deze geplande audit onderzocht of bij het uitvoeren van de activiteiten inzake de verhuur van vastgoed rekening wordt gehouden met de vigerende wet- en regelgeving. Oftewel leidt de verantwoording van de btw tot een stellige, aanvaardbare btw-aangifte die zonder voorbehoud wordt ingediend.

Om dit vast te stellen is onderzoek uitgevoerd naar alle verhuursituaties die vanaf 01-01-2019 nieuw zijn aangegaan of zijn gewijzigd. Daarnaast is in deze audit onderzocht hoe is omgegaan met de omzetbelasting bij de verhuur van zogenaamde multifunctionele gebouwen en gebouwen die niet ouder zijn dan 10 jaar in verband met de btw herzieningstermijn.

Hieruit volgen enige acties en aanbevelingen zoals fiscale correcties mbt btw over servicekosten, de fiscale beoordeling van zonnepanelen op woningen en andere panden in eigendom van de gemeente, aantonen met procesbeschrijvingen van een juiste fiscale verantwoording die is geborgd in het proces beoordelen van het juiste gebruik en het borgen van de aanbevelingen en acties in het tax control framework.

BTW/BCF Thema btw en gemeentebrede activiteiten

De gemeente Deventer kent een grote diversiteit aan activiteiten. Al deze activiteiten worden financieel administratief via zogenaamde WBS-elementen uniek onderscheiden en verantwoord.

Bij de verantwoording van haar activiteiten heeft de gemeente Deventer onder andere te maken met de Wet op de omzetbelasting (btw) en de Wet op het Btw-compensatiefonds (verder bcf).

Hoe de gemeente Deventer omgaat met de btw en bcf hangt af van de hoedanigheid waarin de gemeente Deventer opbrengsten en kosten realiseert. Gemeente Deventer kan voor de btw optreden als;

- Btw-ondernemer;
- Overheid;
- Of als niet-ondernemer/niet-overheid.

Afhankelijk hiervan moet de gemeente Deventer wel of niet btw in rekening brengen en kan zij de inkoop-btw op de kosten in aftrek brengen op de btw-aangifte, compenseren bij het btw-compensatiefonds (bcf) of vormt het een kostenpost (ook wel kostprijsverhogend genoemd).

In de financiële administratie worden meer dan 10.000 WBS-elementen onderkent en worden er jaarlijks gemiddeld 400 extra aangemaakt. Al deze WBS-elementen (activiteiten) worden beoordeeld en voorzien van een btw-label. Dit btw-label zorgt ervoor dat de btw op een bepaalde wijze wordt verantwoord in de financiële administratie en daarmee in de aangifte omzetbelasting of aangifte btw-compensatiefonds richting de Belastingdienst.

Bij het btw-labelen van WBS-elementen kan een (systematisch) fout worden gemaakt. Dit kan zowel bij het aanmaken van het WBS-element dan wel, bij het wijzigen van een WBS-element. In 2019 is, over het boekjaar 2018, door een externe partij een integraal onderzoek gedaan naar de btw-labeling van de op dat moment actieve WBS-elementen. In de jaren 2019 tot en met 2022 zijn door de fiscale functie jaarlijks de nieuw aangemaakte WBS-elementen beoordeeld.

In 2024 gaan we opnieuw alle WBS-elementen die actief waren in 2023 inventariseren en beoordelen. Daarbij wordt getoetst of de WBS-elementen van het juiste btw-label zijn voorzien en wordt middels een steekproef beoordeeld of de btw op de kosten fiscaal juist zijn verantwoord.

Indien van toepassing brengen we de fiscale risico's in kaart en geven we advies over het nemen van beheersmaatregelen en monitoring. De bevindingen van het

onderzoek worden opgenomen in een rapport en besproken met betrokken personen (stakeholders).

BTW/BCF Thema Vastgoed – aan- en verkoop

Gebiedsontwikkeling

Het grondbeleid van de gemeente Deventer is gericht op de omgevingsvisie die de gemeente helpt om haar ambities en het beleid te realiseren. Met haar grondbeleid wil de gemeente komen tot een efficiënte en rechtvaardige verdeling van gronden en van kosten en baten bij de ontwikkeling ervan.

Het gaat daarbij om waardecreatie, waarbij het maatschappelijk effect van de gebiedsontwikkeling centraal staat. De gemeente Deventer stimuleert en faciliteert marktpartijen en laten los wanneer particuliere initiatieven de overheid niet nodig hebben. Wanneer (niet)-commerciële partijen een ontwikkeling, die wij noodzakelijk vinden, niet oppakken of onvoldoende waarde creatie opleveren, dan gaat de gemeente Deventer zelf actief of in samenwerking gronden en panden (strategisch) aankopen, ontwikkelen en verkopen of beheren.

Jaarlijks worden in het kader van dit grondbeleid onroerende zaken aangekocht en verkocht. De gemeentelijke jaarlijkse opgave voor 2024 en verder is de verkoop van gronden ten behoeve van het bouwen van ruim 600 woningen per jaar en de uitgifte van circa 4 ha bedrijventerreinen per jaar.

De gemeente Deventer kent een ambitieuze woningbouwopgave. Met deze audit wordt onderzocht of bij de aan- en verkoop van onroerende zaken sprake is van omzetbelasting en overdrachtsbelasting en op welke wijze deze belastingplicht wordt beoordeeld.

Op dit moment is een concept opdracht voor de audit opgesteld. In de komende periode zal de opdracht worden aangescherpt, zullen de onderzoeksvragen worden vastgesteld en zal worden gestart met het onderzoek.

De verwachting is dat het onderzoek in het 3e doch uiterlijk 4e kwartaal van 2024 wordt afgerond.

Thema Belastingpositie en energieopwekking

Belastingpositie

In deze audit wordt de positie met betrekking tot de energiebelasting vastgesteld. Het risico bestaat dat te veel energiebelasting wordt betaald of dat teruggaveverzoeken niet/niet tijdig worden ingediend. Dit kan worden voorkomen door het component energiebelasting op de nota's van de energieleverancier te controleren, nagaan of de gemeente Deventer in aanmerking komt voor een teruggaveverzoek energiebelasting en te onderzoeken of het mogelijk is om het aantal elektriciteits- en/of gasaansluitingen bij meerdere aansluitingen in een pand terug te brengen.

Opwekking energie - Energiebelasting

De gemeente Deventer wekt mogelijk energie op met zonnepanelen op panden die niet bij haarzelf in gebruik zijn. Het risico bestaat dat er een belastingplicht is, omdat de opgewekte elektriciteit wordt geleverd aan de huurder van de betreffende panden (voor zover niet-woningen). Bij verbruik van zelf opgewekte energie binnen een gebouw waar eveneens derde partijen zijn (zonder eigen energieaansluiting) volgt mogelijk belastingplicht voor de energiebelasting. Door middel van deze audit worden de energieleveranties aan derden geïnventariseerd en wordt bekeken of er sprake is van belastingplicht voor de energiebelasting. In deze audit wordt geïnventariseerd wat er aan energiebelasting wordt betaald/teruggevraagd en welke panden in het bezit zijn van zonnepanelen.

De bevindingen, aanbevelingen en beheersmaatregelen richten zich op het maken van een herberekening voor panden met een laag energieverbruik mbt eventuele teruggave, het clusteren van aansluitingen op één locatie om zodoende afgedragen energiebelasting terug te vragen, aanvullende controle op hoogte van afgedragen energiebelasting sluizen en gemalen ten behoeve van teruggave van energiebelasting, nader onderzoek van afdracht rond zonnepanelen in eigendom van de gemeente op verhuurde panden.

Thema Aangifte loonheffingen uitkeringsgerechtigden

Maandelijks wordt de aangifte loonheffingen ten aanzien van het uitbetalen van onder andere bijstandsuitkering en IOAW-/IOAZ-uitkeringen door de uitkeringenadministratie ingediend.

De gegevens uit deze aangifte loonheffingen wordt gebruikt voor de polisadministratie van het UWV. Het UWV gebruikt deze gegevens onder andere om het recht op uitkeringen vast te stellen. Ook andere organisaties zoals de Belastingdienst, het CBS en de gemeenten gebruiken de gegevens uit de polisadministratie. Zo gebruikt de Belastingdienst de gegevens voor onder andere het toekennen van de toeslagen en de vooraf ingevulde aangifte inkomstenbelasting. Het is daarom erg belangrijk dat de gegevens actueel, juist en volledig zijn. In deze audit wordt gesignaleerd of er punten mogelijk niet juist zijn in de aangifte loonheffingen van uitkeringsgerechtigden.

Deze audit geeft door middel van interviews, controle van berekeningen en data-analyse inzicht in de juistheid van de gegevens die in de aangifte loonheffingen zijn opgenomen. De bevindingen, aanbevelingen en beheersmaatregelen van dit onderzoek worden opgenomen in een rapport.

4 Verbijzonderde Interne Controle (VIC)

Met betrekking tot het boekjaar 2023 voert BakerTilly Business Advisory, in opdracht van de gemeente Deventer, de VIC uit voor de relevante processen; dit in aanvulling op de jaarrekeningcontrole door BakerTilly Accountants.

De verbijzonderde interne controle is gericht op het verkrijgen van inzicht vanuit de eigen organisatie in tenminste de getrouwe en rechtmatige toestandkoming van de baten, lasten en balansmutaties, zoals deze in de jaarrekening tot uitdrukking komen. Hierbij wordt onder meer aandacht geschonken aan de opzet, het bestaan en de werking van relevante beheersmaatregelen, alsmede de risico's die aanwezig zijn voor wat betreft de eerdergenoemde genoemde aspecten van getrouwheid en rechtmatigheid.

Het boekjaar 2023 is het eerste jaar van de rechtmatigheidsverantwoording door het college van B&W; deze is met ingang van het boekjaar 2023 verplicht (Besluit tweede kamer 31 mei 2022). De boekjaren 2021 en 2022 hebben we gebruikt als proefjaren voor rechtmatigheidsverantwoording (RV);

De VIC wordt door BakerTilly Business Advisory uitgevoerd in nauw overleg met de teams en de externe accountant BakerTilly Accountants waarbij de door

BakerTilly Accountants geselecteerde dossiers, gecontroleerd worden. De accountant bepaalt het aantal dossiers dat minimaal gecontroleerd moet worden op basis van hun risico-inschatting. De dossiercontroles c.a. worden vervolgens kenbaar gemaakt aan de teams, zij verzamelen de benodigde documentatie en BakerTilly Business Advisory gaat op basis van vooraf afgestemde controlelijsten de VIC verrichten.

In 3 perioden zijn de verbijzonderde controles uitgevoerd: in derde kwartaal 2023 over de periode januari 2023 t/m mei 2023, in het vierde kwartaal over de periode juni 2023 t/m oktober 2023 en in januari/februari 2024 de afsluitende werkzaamheden inclusief de maanden november en december 2023.

In onderstaand overzicht is de status weergegeven van de VIC en de bevindingen over de periode januari 2023 t/m december 2023. De definitieve rapportagebevindingen is ontvangen op 14 mei 2024. Inmiddels is de VIC 2024 periode 1: uitgaven en ontvangsten januari t/m april/mei 2024 gestart met voorbereidende werkzaamheden.

Overzicht van gecontroleerde onderdelen door BakerTilly Business Advisory: VIC januari t/m december 2023.

Gecontroleerde onderdelen	Conclusies	Bevindingen
Baten - Overige Baten	Getrouw en rechtmatig	--
Lasten - Subsidies en verbonden partijen	Getrouw en rechtmatig	Er zijn bij een aantal subsidieverstrekingen bijzonderheden geconstateerd rondom de formele rechtmatigheden op naleving ASV. De formele aspecten die niet in alle gevallen juist zijn toegepast betreffen onder andere het niet tijdig indienen van de aanvraag en het niet tijdig verlenen van de subsidie.
Lasten - Inkopen en betaalproces	Getrouw en rechtmatig	Er zijn bij een aantal inkoopfacturen formele onrechtmatigheden geconstateerd; bijvoorbeeld 2 facturen die niet geheel aan de factuur-vormvereisten voldoen (tenaamstelling)
Lasten - Participatiewet	Getrouw en rechtmatig	Geen bevindingen; wel aanbevelingen rondom procesversterking van de administratieve organisatie /interne beheersing.
Lasten – Sociaal Domein: WMO en Beschermd Wonen	Getrouw en rechtmatig.	Geen bevindingen; wel aanbevelingen rondom procesversterking van de administratieve organisatie /interne beheersing.
Lasten – Sociaal Domein: Jeugdwet	Niet rechtmatig.	Er is over 2023 290.112 EUR aan jeugdzorglasten als financieel onzeker (onduidelijk) aangemerkt. Ter verduidelijking wordt vermeld dat dit bedrag niet geëxtrapoleerd hoeft te worden, aangezien reeds een integraal herstelonderzoek heeft plaatsgevonden.
Lasten – EU-aanbestedingen	Onrechtmatig	Er is sprake van een financiële onrechtmatigheid over 2023 van € 1.222.463 (€ 731.141 + € 145.188 + € 346.134). Dit betreft inhuur 2023 en het dossier PinkRocade (restant 'oude' onrechtmatigheid) en Aon Artscope (aansprakelijkheidsverzekeringen).
Balans – Materiele Vaste Activa	Getrouw en rechtmatig	Wel formele onrechtmatigheden en de aanbeveling om alle, dan wel risicogericht, investeringen te laten goedkeuren door zowel een prestatie akkoordverklaarder als de budgethouder, zodat er altijd een vier-ogen-principe van toepassing is. Bij voorkeur wordt dit systeemtechnisch afgedwongen.
Balans - Grondexploitatie	Getrouw en rechtmatig	Geen bevindingen; wel de aanbeveling om de intern gehanteerde uurtarieven expliciet te laten vaststellen door het college van B&W of de Raad.